

BLAÐIÐ YNSKIR ØLLUM

EITT EYDNURÍKT NÝTTÁR

1956

Aftur eitt ár er at enda komið. Fyri Føroyar eitt gott ár. Soleiðis má tað ivaleyst sigast. Fólkið hevur havt nóg mikið fyri hendurnar. Sjóvinnan hevur vagnast væl — kanska besta árið, vit hava havt. Og tá ið fiskiskapurin er góður, verða íðnarðartiløkini á landi fôr fyri at geva nógvum hondum arbeiði. Fiskiskapurin er landsins vælferð fram um alt annað. Hóast skipaflotin misti 3 fôr í árinum, er hann tó øktur síðan síðsta nýggjár, hevur fingið 6 skip afturat, har av 3, stórar nýmótans trolarar. Hetta er ógviliga góðiligt, tí tað er líkt til, at allir teir føroysku fiskimenninir fáa ikki »sess» á landsins fiskiflota. Vit fáa at vita, at 3014 ársfiskimenn (við siglingstíð yvir 4 mánaðir í miðal) hava verið við føroyskum skipum, meðan 1200 mans hava verið við íslendskum og øðrum fremmandum skipum. Væl hava hesir útisetumenn fært einar 10 milliónir til landa, men kortini er tað spell og heimlandinum til minni gagn, at teir eru ikki á føroyskum skipum.

Ríkt er títt hav, gevur tær treysti og meg, veldur tær sorgir og gleði, fongríka hav!

Triggir, ið fóru avstað í vár, komu ikki heim, teir bóru tjolin á baki. Sorgin yvir teir rámar teirra egnu í øllum sínum nívandi veldi, men eisini er hon okkara samfelags sorg.

Latum okkum taka upp aftur, at er tað beint, vit hava spurt okkum il hjá monnum, ið skuldu vita, so eru um fjórðingurin av fiskimonnum okkara bátleysir í Føroyum — eitt álvars-mál. Ja, vinnuliga, og tað vit lít — men eisini tjóðskaparlíga. Eingin nýtir at ívast í, at Føroyar tola tað ikki í longdini.

Búnaðurin hevur eisini havt eitt javngott ár. — So undarliga avbreyðandi veðurlag. Kuldi og turkur tíðliga á sumrinum tóktist hættisligur, men úrslitið tóktist sum sagt javngott. — Hann, ið tíðliga sló, fekk gott men lítið hoyggj — flestu staðni. Tann, ið dró á við bjargingini, kom undir al-saman óterra, men tá var meira gras. Eplaárið var gott. Summa staðni framúr gott. Og væl meira velt enn árið fyri. Men fáa menn selt tey?

Seyðurin var flestu staðni nógur í tali, men slakur, frá miðal og niður eftir.

»Tí annaðhvørt fjallið er farið undir kong« — kvað J. Patursson sáli á sinni. Í ár er hent tað, at hesi fjöllini eru heim aftur komin, eru aftur Føroya ogn. Menn tykjast ójavnir á máli um hetta. Tað eru teir, ið ganga við »torvmolde« — ein morgunsjúka, sum mangur hevur, men lat teir nú ganga í frið og náðum og hugsa seg um, so síssast teir.

BÝTISBARNIÐ

Huldufólk?

Nei, nú á dogum eru eingi huldufólk. — Ljósið hevur týnt seg. Nóg illa býkur eitthvørt him á fjarastu útoyggjum langt burtur frá bygdini. Hendinga ferð kann ein syðamaður hitta eina neyðarsliga grúa veru uppi millum fjøll í skýmingini; men so sjáldan hendir tað, at fólk hava hug at flenna at honum og leggja hann undir at siga ósonn tíðindi; tí nú trýr eingin longur uppá huldufólk, sum rimiligt er.

Men soleiðis hevur ikki verið altíð, nei, minni enn so. Í teirri tíðini, tá kolan var bjartasta ljósið, ið skygdi her á landi, og eingi gotuljós vóru, tá var nærsagt hvor steinur og hvor heggjur íbygdur, og tá var hættisligt at ferðast úti á nátt — helst millum bygda, men eisini húsa millum, tá stormurin hvein í skotunum tær niðumyrku vetraræturnar, raktu menn við hinna gráu, ella teir kendu á sær, at teir vóru nær hjástaðir í óhugnanum.

— — —

Ofriðahendingarnar úti í heiminum síðsta heyst góvu árinum, ið fôr, eina ófrættaremmu, sum skakaði hjørtuni. Seint verður tað gloymt, sum hendi í miðeystr og Ungarn. So nógv álít á menn og tjóðir, sum brast, so nógv ófatilig neyð, ið stóðst av — og so óvist útlit fyri landafriði. Men hetta er lívsins kor — menniskjans! —

Ring in det nye och ring ut det gamla i årets första, skälvande minut. Ring lögnens makt från världens gräser ut, och ring in sanningen till oss som famla.

Ring ut, vad dödsdomst reknar sina dagar, och forngestaltningar av split och kiv. Ring in ett ädlare, ett hogre liv med bättre syftan, mera rena lagar.

Í árinum, sum fôr, misti landið 3 skip: Götunes varð fyri tí óhappi, at eldur kom í tað við Mikines, har tað sakk. Kittiwake sakk á Porkerisfirði og Marshall fôr á land á Sandoyinni og sakk har.

Annars er at siga, at tve ystór fôr eru seld av landinum: Oyrnafjall og Ráðni.

Í árinum eru keypt ella bygd til landið 6 fôr, m. teirra 3 stórir trolarar, ið eru eitt gott stig á leiðina at okja um fiskiflota okkara, ið má sigast at vera so nógv til afturs bæði í tali og góðsku.

bleik og rædd millum kvinnurnar, ið tóku tey smæstu upp á fangið og trýstu tey inn at sær, sum vildu tær verja tey móti øllum óndum.

Eitt býtisbarn var komið uppi á Hogareyni hesa feigdarnátt.

Gamli Heini, ið stundum varð nevndur Heini trollaskortur, tí hann skuldi síggja, var millum mennin, ið høvdu leitað sær skýli undir neystaveggjunum.

— Eg segði tað við hana í fyrradagin, hon kom eftir sandinum við hasum litla í føvninginum og leyp yvir um ána. — Anna, segði eg, hvat eitur hasin lítli hjá tær; tó full-væl vitsi eg, at ikki hevði barnið verið innan kirkjudyri, ei heldur tað hevði fingið prestahond á hovdið. — Áh, sigur hon; ikki er hann doyptur enn; men eg haldi, hann man fara at verða nevndur eftir abbanum á Kák. — Anna, Anna! sigi eg við hana; ber tú navnleyst barn um Havnará? Eg kvíði fyri, tú kemur at iðra teg um tað. Tað er einki mættari enn at lata tað upp í hendurnar á teim heidun. Tú skuldi verið meiri varðin, myrkursins valdi er sterkt. Men hon flenti einans at mæi og helt fyri, at eg var sami trollaskortur enn sum áður. Ájú, nú siggja tit úrslitið. Nei, ikki vírða tey ungu nú á dogum tað stórt, ið fedrarnir hava lært tey. Ájú, ájú, tað er, sum teir gomlu mangan tóku til, at ofta taka troll góða manna børn.

Nú varð togn eina løtu. So heldur ein fyri: — Kann einki gerast fyri at fáa drongin aftur frá huldufólkunum?

— Eg veit ikki, tú, eg veit ikki, heldur gamli Heini. Tað kann vera, at prestur kundi gjørt okkurt, hann skal hava gingið á niðurgangsskúla ella svartaskúla, sum tey siga, og hann skal kunna meir enn at mata seg, verður sagt. Men eg veit ikki, drongurin er kanska betur ófingin. Hann man skjóti verða spiltur.

Gamli Heini tók uppá seg at tala við prest. Hann hitti hann við hús; men morgunljóður var hin gamli, tí svøvnagið var vinaligt, og ikki hevði hann blundað á náttini fyri ilveðrinum. Hann var risin og spurdi Heina, hvørji orindi hann hevði so árla morgun.

Heini greiddi honum frá tí, ið hent var uppi á Hogareyni hesa nátt. Ikki var hann stívir í donskum máli; men umsiður skilti prestur hann so mikið, at hann vildi hava seg at fáa barnið aftur frá huldufólkunum.

Prestur bar seg undan. Hann var ov gamalur at taka slíkt uppá seg, segði hann; men lovaði so kortini at fara niðan á Hogareyn at byggja á skift- inginum. So skuldi tað vísa seg, um nakað kundi gerast.

Prestur fór niðan til Onnu á Hogareyni. Har var ein ræðuligur standur: Anna sat á brúkin í sjóðheimum gráti, upp við bróstinum stóð maðurin ná-bleikur og stardi yvir at koyggjuni, og innan úr koyggjuni høyrdest rotini av einum, ið svav.

Prestur gekk yvir at koyggjuni og toygdi seg inn yvir hana. Har sá hann eitt bóllut, kapnósut skepilsí liggja. Hovdið var so stórt sum á vaksnum manni, men hinir lodnu armarnir, ið lógu oman á rekkjuvæðini, vóru

Eingin hevur enn givið seg fátækan! Ungarnshjálpin